

Справочник за начинаещи относно

финансирането от ЕС

[Предговор](#)
[Първи стъпки](#)
[Как да кандидатствам?](#)
[Прозрачни процедури за всички](#)
[Лесен достъп до финансиране от ЕС](#)
[Прозрачност и контрол](#)
[Отчетност и контрол](#)
[Малки и средни предприятия](#)
[НПО](#)
[Младежи](#)
[Изследователи](#)
[Земеделски стопани](#)
[Публични органи](#)
[Други бенефициери](#)
[Допълнителна информация относно финансирането от ЕС](#)
[Налични суми \(2014—2020 г.\)](#)
[Речник на термините в областта на финансирането от ЕС](#)

Предговор

Ако мислите да кандидатствате за финансиране от ЕС, Вие сте на точното място! Този справочник ще Ви помогне да направите първите стъпки, ако никога преди не сте кандидатствали за финансиране от ЕС, но той ще Ви бъде полезен също дори и ако имате предишен опит с нашите програми.

Новият бюджет на ЕС, или новата многогодишна финансова рамка, обхваща периода от 2014 г. до 2020 г. Новото поколение програми на ЕС се основават на предишни успехи, но те също така са подобрени и рационализирани. Поставен е силен акцент върху ключови за бъдещето на ЕС области: научните изследвания и иновациите, транспорта, енергетиката, възможностите за работа за по-младото поколение и подобряването на конкурентоспособността на европейските предприятия, като това са само някои от тях. Нашата цел е ясна: да се стимулират заетостта и растежът и да се подобри качеството на живот в Европа.

Насочили сме вниманието си и към намаляването на бюрокрацията. ЕС опрости своите финансови правила за европейските предприятия, градове, региони, учени и неправителствени организации. Достъпът до финансиране от ЕС е по-лесен от всякога и ние постоянно работим за неговото подобряване. Стремемът ни е да можете да влагате времето си в продуктивна работа, а не в попълване на формуляри.

Тази публикация съдържа информация, насочена към Вас и Вашите нужди от финансиране. Тя включва препратки към по-подробна информация за конкретни възможности. Представени са също така примери и практически съвети.

Надявам се, че справочникът ще Ви помогне с полезни съвети, за да можете да се подготвите и да кандидатствате за финансиране от ЕС. Колкото повече заявления за финансиране има, толкова по-високо ще бъде качеството на проектите, финансирани от ЕС, и толкова по-голяма ще бъде добавената стойност от бюджета на ЕС. Това е нашето желание — бюджет, който води до високи резултати в полза на хората. Желая Ви успех във всяко начинание! Всеки има право на възможност. Ще се радвам, ако тази публикация Ви помогне да направите първата крачка към успешен европейски проект.

Кристалина Георгиева

Заместник-председател на Европейската комисия, отговарящ за бюджета и човешките ресурси

Първи стъпки

Настоящата публикация запознава начинаещите с широкия спектър от възможности за финансиране от ЕС. Тя дава насоки за процедурите за кандидатстване и за това къде можете да намерите повече подробности. Този справочник съдържа най-актуалната информация за текущите програми на ЕС за финансовия период 2014—2020 г.

Справочникът е насочен към шест основни категории потенциални кандидати: малките и средните предприятия (МСП), неправителствените организации (НПО), младите хора, изследователите, земеделските стопани и публичните органи. Той може да бъде ценен източник на информация и за кандидати от други сфери.

Основни видове финансиране

1. Безвъзмездните средства се отпускат за изпълнение на конкретни проекти, обикновено след публикуване на публична обява, известна като „покана за представяне на предложения“.

Безвъзмездните средства имат конкретна цел, описана в поканата за представяне на предложения. В много случаи финансовата помощ от ЕС се отпуска при условието получателят да осигури съфинансиране.

Пример

Европейската комисия предлага редица безвъзмездни средства чрез покана за представяне на предложения за периода 2014—2017 г. Целта на поканата е да се отпусне финансиране на организации, които предоставят информация и/или услуги в рамките на програмата „Европа за гражданите“.

2. Обществените поръчки се възлагат чрез покани за участие в търгове. Те обхващат широк кръг от области, включително изследванията, техническата помощ и обучението, консултантските услуги, организирането на конференции, компютърното оборудване и много други. Целта на обществените поръчки е да се закупят услуги, стоки или строителни работи, необходими за гладкото функциониране на институциите или програмите на ЕС.

Пример

Европейската комисия наскоро публикува покана за участие в търг по линия на програмата „[Отлични постижения на клъстерните организации](#)“, която е част от COSME, програмата на ЕС за конкурентоспособност на предприятията и на малките и средните предприятия. От оферентите се очаква да предложат на европейските МСП професионални бизнес услуги, които да помогнат за разработването на повече бизнес клъстери на световно ниво в ЕС. Задачите на избрания изпълнител ще включват обучение, споделяне на най-добри практики, организиране на проучвателни посещения и осъществяване на дейности за оценяване на въздействието.

Други възможни видове финансиране са заемите, гаранциите и наградите.

Решенията за отпускане на безвъзмездни средства или за възлагане на обществена поръчка

се вземат в съответствие със строги правила, които гарантират равно третиране и прозрачност за всички потенциални получатели.

Получателите на безвъзмездни средства и изпълнителите трябва да прилагат ясни финансови правила, които дават възможност на Европейската комисия и всички други одитиращи органи да проверят как се използва финансирането от ЕС.

Публикуването на информация за получателите на финансиране от ЕС допринася да се осигури високо ниво на отчетност от страна на институциите на ЕС.

Кой управлява парите и взема решенията за отпускане на безвъзмездни средства и за възлагане на поръчки?

Европейската комисия носи крайната политическа отговорност да се гарантира, че всички средства от бюджета на ЕС се изразходват правилно. Националните правителства обаче също отговарят за извършването на проверки и годишни одити, тъй като около 80 % от финансирането на ЕС се управляват на национално равнище. Освен това държавите извън ЕС и международните организации отговарят за управлението на малка част от бюджета на ЕС, която се разпределя за програми, изпълнявани например от Червения кръст и Организацията на Обединените нации.

Поради това организациите, които искат да кандидатстват за безвъзмездни средства или поръчки от ЕС, трябва внимателно да проучат до кои организации трябва да изпратят своето заявление или предложение.

Европейската комисия управлява бюджета чрез своите отдели (генерални дирекции) и изпълнителни агенции. Държавите — членки на ЕС, възлагат управлението на финансирането от ЕС основно на управляващи органи, като министерствата и други публични органи. Тези институции отговарят за организирането на покани за представяне на предложения или на тържни процедури.

Комисията публикува [Бюджетът на ЕС в моята страна](#) (EN), поредица от 28 информационни бюлетина, представящи избрани проекти във всички държави — членки на ЕС, финансирани със средства от бюджета на ЕС. Проектите обхващат широк спектър от области, като заетостта, регионалното развитие, изследователската дейност, образованието, околната среда, хуманитарната помощ и много други. Проектите могат да вдъхновят потенциалните кандидати, които могат също така да научат повече за добавената стойност, която ЕС е придал на проектите.

Как да кандидатствам?

Преди да кандидатстват, организациите, които желаят да получат финансиране от ЕС, трябва да потърсят програма и да проверят кой орган я управлява. Отделите и агенциите на Европейската комисия, [както и регионалните и националните управляващи органи](#) редовно публикуват информация за възможностите за финансиране, които предлагат.

Има две форми на управление на финансирането от ЕС: пряко управление и споделено управление.

При **прякото управление** фондът или програмата се управлява директно от Европейската комисия или от една от нейните агенции. Управлението включва подбор на изпълнители, отпускане на безвъзмездни средства, прехвърляне на средства, мониторинг и други дейности.

При **споделеното управление** управлението на фонда или на програмата на ЕС е делегирано на държавите — членки на ЕС. Повечето проекти, финансирани от ЕС (около 80 % от бюджета на ЕС), се изпълняват при споделено управление.

Всяка държава — членка на ЕС, договаря в партньорство с Комисията една или повече [оперативни програми](#) в които определя своите приоритети за финансиране.

Във всяка покана за участие в търг или за представяне на предложения се определят условията за участие, включително профилът, на който трябва да отговарят кандидатите. Управляващите органи оценяват представените предложения за проекти и вземат решение дали да [предоставят финансиране](#) (EN).

Европейската комисия и нейните изпълнителни агенции отпускат пряко финансиране под формата на безвъзмездни средства за проекти със специфични цели (околна среда, изследвания, обучение и др.). За [търговете и безвъзмездните](#) средства, управлявани централно от отделите и агенциите на Комисията, е препоръчително да направите справка с уебсайтовете, посочени по-горе.

Гарантирани от ЕС заеми за малките предприятия

Европейският съюз подпомага предприемачите и предприятията чрез разнообразни програми, предоставящи финансиране посредством [местни финансови институции](#). Тези институции (сред които банки, гаранционни дружества и капиталови инвеститори) определят конкретните условия на финансирането: размера, продължителността, лихвения процент и таксите.

Прозрачни процедури за всички

Спрямо всички кандидати се прилагат принципите на прозрачност и на равно третиране, определени във [Финансовия регламент на ЕС и Правилата за прилагането му](#) (EN). Това е така, независимо дали те кандидатстват за безвъзмездни средства, управлявани от Европейската комисия, или от управляващ орган, или участват в тръжна процедура.

Прозрачните процедури означават също равен достъп до информация. Покани за представяне на предложения се публикуват на уебсайта на Европейската комисия. Същият принцип важи и за фондовете на ЕС, управлявани на национално или регионално равнище. Правилата относно информацията и публичността се изготвят от Комисията и се прилагат последователно навсякъде в ЕС.

Поканите за участие в търгове на Комисията се публикуват на уебсайтовете на нейните различни генерални дирекции в уебпортала на [ЕС — Europa](#) (EN). Те също така се публикуват в приложението към *Официален вестник на Европейския съюз* и в неговия онлайн формат — базата данни [TED](#) (EN).

Лесен достъп до финансиране от ЕС

Правилата на ЕС за финансовото управление са определени във Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза, [и в Правилата за прилагането му](#) (EN). Заедно със законодателството относно съответните сектори Регламентът урежда всички трансакции, свързани със средства на ЕС. В тази част са посочени някои от основните практически подобрения, въведени за улесняване на достъпа до финансиране от ЕС.

Практическа информация за безвъзмездните средства

- За безвъзмездните средства на малка стойност (не по-големи от 60 000 EUR) се прилагат облекчени изисквания към документацията.
- Организациите получатели трябва да финансират частично своите проекти със собствени ресурси, приходи от проектите или помощ от други донори (съфинансиране).
- За да могат да получат значителни плащания в началото на проекта (предварително финансиране), някои организации получатели, като например НПО, може да трябва да предоставят финансови гаранции.
- Организациите трябва да представят одиторски доклад, ако кандидатстват за безвъзмездни средства в размер на 750 000 EUR или повече за конкретни проекти или за безвъзмездни средства в размер на 100 000 EUR или повече за финансиране на оперативните им разходи.
- На кандидатите се дават ясни указания за приблизителното време, необходимо за оценка на тяхното предложение и за финализиране на споразумението.
- Процедурата по подаване на предложенията може да бъде разделена на два отделни етапа, което позволява въз основа на кратко описание на проекта да се отхвърлят на ранен етап предложения, за които няма вероятност да постигнат успех. Така кандидатите трябва да подготвят пълно предложение само ако имат шанс да получат безвъзмездни средства.
- За покупките, направени от получателите за изпълнение на техния проект, се прилагат прости правила. За покупки на стойност под 60 000 EUR получателите трябва да спазват два основни принципа: добро финансово управление и липса на конфликт на интереси.

Практическа информация за обществените поръчки

- Когато покупките от Европейската комисия са на стойност под 60 000 EUR, изискванията за доказване на финансовия капацитет на изпълнителя могат да не се прилагат.
- При повечето процедури по възлагане на поръчки с ниска стойност оферентите имат право да направят обикновена декларация, вместо да предоставят документи като доказателство, че не са осъждани за злоупотреби, че не са обявени в несъстоятелност и че са платили всички дължими данъци и социални осигуровки. За да не се налага непропорционално голяма тежест на оферентите, само от спечелилия търга оферент може да се изиска представяне на такива доказателства, и то само над определени прагове.
- Подобни правила се прилагат и за обществените поръчки в областта на външната помощ, но с различни прагове.
- Институциите на ЕС могат да провеждат процедури по възлагане на обществени поръчки съвместно с органите на държава — членка на ЕС. Това осигурява по-голяма гъвкавост и възможност за по-ефективно използване на парите на данъкоплатците.
- Когато е уместно, технически постижимо и рентабилно, поръчките с по-голяма стойност се

разделят на обособени позиции, за да се повишат ефективността и конкуренцията.

Повече подробности се съдържат във Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза, [и в Правилата за прилагането му](#) (EN).

Прозрачност и контрол

Финансовите правила предвиждат мерки за осигуряване на максимална прозрачност и строг контрол на това как се разпределя и изразходва финансирането от ЕС. В тази част са представени основните стандарти за прозрачност и изисквания към контрола.

Прозрачност

Информацията за получателите на финансиране от ЕС е обществено достъпна. Имената на получателите на средства, управлявани от Европейската комисия, и сумите, които те получават, се публикуват на уебсайта на Системата [за финансова прозрачност](#) (EN). Комисията актуализира този уебсайт до 30 юни всяка година.

За финансирането, управлявано от държавите от ЕС, публикуването на имената на организациите получатели също е задължително. Това се отнася до финансирането, предоставяно в рамките на общата селскостопанска политика, политиката в областта на морското дело и рибарството и структурните и инвестиционните фондове. Държавите — членки на ЕС, публикуват тази информация [на своите национални уебсайтове](#).

По-малка част от бюджета на ЕС се управлява от различни партньори на ЕС, като те публикуват информация за получателите на своите собствени уебсайтове.

Отчетност и контрол

28-те комисари на Европейската комисия носят съвместно крайната политическа отговорност за гарантирането на това, че средствата на ЕС се изразходват правилно. Всяка година те одобряват годишните отчети на ЕС, включително данните за всички средства, изразходени през годината. След това Европейският парламент взема решение дали да одобри начина, по който Комисията е изпълнила бюджета за годината — процедура, известна като „освобождение от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета“.

Европейската комисия делегира ежедневното управление на бюджета на своите генерални директори и на ръководителя на Европейската служба за външна дейност. Всеки един от тях издава годишен отчет за дейността. Отчетите са основният инструмент за вътрешна отчетност в рамките на Комисията и съдържат „декларация за достоверност“. Те включват анализ на системите за вътрешен контрол и за финансово управление, създадени от всяка дирекция, за да се гарантира правилното управление на средствата на ЕС.

Декларацията дава увереност за това, че отчетът дава вярна и точна представа, както и за законосъобразността и редовността на свързаните с него операции и за доброто управление на всички финансови трансакции. Генералните директори са длъжни да изразят резерви в областите, в които са установени съществени проблеми, засягащи декларацията за достоверност.

Тъй като 80 % от финансирането от ЕС се управляват от самите държави — членки на ЕС, те носят голяма отговорност за това как се изразходват тези пари. Държавите — членки на ЕС, трябва да въведат ефективни и ефикасни системи за вътрешен контрол и да извършват необходимите проверки относно средствата от ЕС, които управляват. Всяка държава е длъжна да предоставя на Комисията информация за това как е изпълнила правилата, като представя ежегодно своите отчети, декларация за управлението, обобщение на извършените одити и проверки и независимо одитно становище.

Един от инструментите, използвани за предотвратяване на измами и корупция при управлението на бюджета на ЕС от европейските институции и агенции, е централната база данни за отстраняванията. Тя се управлява от счетоводителя на Комисията и е достъпна за държавите от ЕС. Базата съдържа цялата съответна информация за физическите лица и организациите, осъдени за измама, корупция, участие в престъпни организации или всякакви други незаконни дейности, които накърняват финансовите интереси на ЕС. Комисията предложи да се разработи по-добре интегрирана система за ранно откриване и отстраняване с цел по-добра защита на тези интереси.

Отчетите на ЕС се основават на счетоводството на принципа на текущото начисляване — модерна и прозрачна счетоводна система [която все още се прилага от много малко национални правителства]. Тази система отразява модерните счетоводни стандарти, използвани от частния сектор.

повече информация

- [Безвъзмездни средства, фондове и програми, групирани по политики на ЕС](#)

- [Информационна система за европейските обществени поръчки](#)
- [Бюджетът на ЕС](#) (EN)
- [Портал за прозрачност](#) (EN)

Малки и средни предприятия

Основни източници на финансиране

COSME, специална програма за МСП

[COSME](#) (EN) е Програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises). Това е нова програма, управлявана от Европейската комисия и специално създадена в подкрепа на МСП. Целта на COSME е да се подобри достъпът на МСП до финансиране и до пазарите, да се подпомогнат предприемачите и да се насърчи постигането на по-благоприятни условия за създаване на предприятия и растеж.

Програмата улеснява и подобрява достъпа на МСП до финансиране чрез два финансови инструмента:

- механизъм за гарантиране на заеми;
- капиталов механизъм за растеж.

COSME се управлява от Комисията чрез Изпълнителната агенция за малките и [средните предприятия](#) (EASME) (EN).

Гарантирани от ЕС заеми за малките предприятия

Предприемачите и предприятията могат да получат подкрепа, предоставяна по широк кръг програми на ЕС посредством местни финансови институции. [Интернет порталът](#) „Достъп до финансиране“ Ви помага да намерите финансиране от ЕС за проекти под формата на заеми, гаранции, собствен капитал и мн. др.

Транспорт, енергетика и ИКТ

МСП могат да получават финансиране и по програма „Механизъм за свързване на Европа“ (CEF), с която се подпомагат проекти, запълващи липсващите звена в енергийните, транспортните и цифровите мрежи на Европа. Правилата за допустимост се определят във всяка покана за представяне на предложения. Комисията управлява финансирането по CEF

директно чрез Изпълнителната агенция за иновации и мрежи ([INEA](#))(EN).

Научни изследвания и иновации

МСП могат да участват в новата програма на ЕС за научни изследвания — „[Хоризонт 2020](#)“ ([H2020](#))(EN), в следните области:

- „Водещи позиции в промишлеността“: иновации в МСП;
- Схема за ниски въглеродни емисии за устойчива промишленост (SILC II);
- По някои от приоритетите на направление „Водещи позиции при базовите и промишлените технологии“ на H2020;
- „Обществени предизвикателства“: по отнасящата се до енергийната ефективност част от предизвикателството „Сигурна, чиста и ефективна енергия“;
- Покани за представяне на предложения в областта на отпадъците, иновациите, свързани с водите, и устойчивите доставки на суровини по предизвикателство „Действия във връзка с климата, околната среда, ресурсната ефективност и суровините“.

Тези области на „Хоризонт 2020“ се управляват от Комисията чрез [EASME](#)(EN).

Инструментът за [МСП](#)(EN) е насочен към МСП с висока степен на иновативност и силна амбиция да се развиват и осъществяват международна дейност, независимо от това дали са високотехнологични, с насоченост към научните изследвания, социално ориентирани или пък предоставят услуги. Всяко МСП може да получи финансиране в размер до 2,5 милиона EUR за подпомагане на дейността и за наставничество.

Политика на сближаване

Европейската политика на сближаване има за цел да се намалят различията в богатството между регионите на Европа. Тя е насочена към инвестициите в регионите, градовете и реалната икономика с цел стимулиране на растежа и заетостта, разрешаване на проблемите, свързани с изменението на климата и зависимостта от вноса на енергия, и намаляване на бедността и социалното изключване.

Подпомагането на МСП е [основен приоритет на политиката на сближаване](#)(EN). Всяка държава — членка на ЕС, определя условията за предоставяне на подкрепа в оперативните програми, в които се определят и нейните приоритети за финансиране. [Всяка държава](#) отговаря също така за управлението на средствата по линия на политиката на сближаване на своята територия.

Селско стопанство

В рамките на общата селскостопанска политика (ОСП) съществуват няколко възможности за финансиране на малките предприятия:

- право на финансиране имат предприятията, които участват в схемата за [предлагане на мляко в училищата](#) (EN), в схемата за предлагане на [плодове в училищата](#) и в насърчаването на селскостопанските продукти в държавите — членки на ЕС, и в държавите извън ЕС;
- предприятията, които осъществяват селскостопанска дейност, могат да получат пряко плащане от [Европейския фонд за гарантиране на земеделието](#) (EN);
- предприятията, които се намират в селски райони, могат да получат финансиране от [Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони](#) (EN). Приоритетите за финансиране могат да бъдат различни в зависимост от приоритетите на държавата — [членка на ЕС, или на региона](#).

Други възможности за финансиране

Инструментът за микрофинансиране по [Европейската програма за заетост и социални иновации \(EaSI\)](#) (EN) подпомага МСП, като предоставя заеми на стойност до 25 000 EUR на лицата, желаещи да създадат или да развият малко предприятие.

[Европейският социален фонд \(ЕСФ\)](#) предоставя подкрепа на МСП за подобряване на тяхната конкурентоспособност, например чрез обучение.

[Европейският фонд за морско дело и рибарство](#) дава възможност на МСП да получават по-голяма подкрепа, тъй като по-голямата част от предприятията в областта на рибарството и аквакултурите са МСП.

Безвъзмездни средства

Европейската комисия предоставя безвъзмездни средства в подкрепа на проекти или организации, които защитават интересите на ЕС или помагат за изпълнението на програми или политики на ЕС. МСП и другите заинтересовани страни могат да кандидатстват, като участват в [покана за предоставяне на предложения](#) в различни области.

Обществени поръчки

Европейската комисия използва обществени поръчки при покупката на стоки и услуги, като изследвания, техническа помощ, обучение, консултантски услуги, организиране на конференции, рекламни услуги, книги и компютърно оборудване и др. Доставчиците се подбират чрез покани за участие в търг, които се публикуват от отделите, службите и агенциите на Комисията в цяла Европа. Също както и другите предприятия, [МСП могат да подават оферти по тези покани](#).

За повече информация

- Подпрограма „Действия по климата“ на финансовия инструмент за околната среда LIFE: [Европейската инвестиционна банка отпуска заеми на МСП](#) (EN).
- [Възможности за финансиране](#) (EN) в областта на сътрудничеството за развитие: МСП могат да извлекат значителна полза от голямото разнообразие от тематични и регионални програми, финансирани от генерална дирекция „Международно сътрудничество и развитие“ (DEVCO) на Европейската комисия.
- [В Практическото ръководство на DEVCO \(PRAG\)](#) (EN) са обяснени процедурите за обществените поръчки за всички външни дейности на ЕС, [финансирани от бюджета на ЕС и от Европейския фонд за развитие](#) (EN).
- [Програмата за обучение на ръководни кадри](#) (EN) насърчава МСП да разширяват своята дейност в Япония и Корея чрез активно учене, комбинирано с бизнес обучение и езиково обучение, **стаж в местно предприятие и подкрепа за разработване на бизнес план**.

- [„Вашата Европа“](#) предоставя практически насоки за осъществяване на стопанска дейност в Европа.
- [Микрофинансиране](#): ЕС не отпуска директно микрокредити на физически лица или предприятия, но предоставя гаранции, заеми и дялов финансиране на посредници, които след това могат да отпускат заеми на малки предприятия или да предоставят дялово финансиране.
- Как да получите финансиране от ЕС: [Финансиране на Вашите проекти със средства от Европейския съюз](#)

Знаете ли?

- Два основни фактора определят дали дадено предприятие е [МСП](#) (EN) 1) числеността на персонала и 2) оборотът или резултатът в счетоводния баланс.
- Спрямо МСП се прилагат по-малко изисквания и по-ниски такси за проверка на спазването от тях на правилата на ЕС.

НПО

Основни източници на финансиране

Около 80 % от източниците на финансиране се управляват от самите държави — членки на ЕС, по децентрализиран начин. Всяка държава предоставя подробна информация за финансирането и процедурите за кандидатстване на [уебсайтовете на управляващите органи](#).

НПО, работещи в областта на социалното приобщаване, равенството между половете и равните възможности, могат да се възползват от подкрепата, предоставяна по [Европейския социален фонд](#) (ЕСФ). Управляващите органи по оперативните програми в регионите и в държавите членки, отговарящи на условията за подкрепа от Кохезионния фонд, се грижат за това подходяща част от средствата по ЕСФ да се отпускат за изграждане на капацитет на неправителствените организации ([Регламент \(ЕС\) № 1303/2013](#) (PDF)).

Други програми се управляват централно от дирекциите и агенциите на Европейската комисия. Те обхващат редица области, включително културата и медиите, гражданството, научните изследвания и иновациите, развитието и хуманитарната помощ, транспорта, енергетиката и информационните и комуникационни технологии.

Култура и медии

Програмата „[Творческа Европа](#)“ (EN), която се управлява от Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура (EACEA), подпомага инициативи, свързани с европейския сектор на аудио-визията, културата и творчеството. Програмата е съставена от две подпрограми: „Култура“ и МЕДИА.

Подпрограма „**Култура**“ помага на културните и творческите организации да извършват дейност в международен план, а също така и за свободното движение на произведения на културата и творци между различните държави. Наличните възможности за финансиране обхващат разнообразен спектър от схеми: проекти за сътрудничество, литературни преводи, мрежи и платформи. Дейностите по подпрограма „Култура“ имат за цел да дадат възможност за съвместни дейности с международно измерение.

Подпрограма **МЕДИА** предоставя финансова помощ, която помага на филмовата индустрия и аудио-визуалната индустрия на ЕС да разработват, разпространяват и рекламират своите творби. Тя помага на европейските филми и аудио-визуални творби, включително на телевизионните драми, документалните филми и новите медии, да намерят нови пазари извън националните и европейските граници. Тя също така финансира схеми за обучение и за създаване на филми.

Гражданство

Програма „[Европа за гражданите](#)“ (EN) на Европейската комисия има две основни цели: да помогне на обществеността да разбере ЕС, неговата история и разнообразие и да насърчи европейското гражданство и да подобри условията за демократично и гражданско участие на равнище ЕС. Програмата, която също се управлява от ЕАСЕА, предоставя безвъзмездни средства за дейности и безвъзмездни средства за оперативни разходи. Могат да кандидатстват както публични органи, така и организации с нестопанска цел.

Научни изследвания и иновации

„[Обществени предизвикателства](#)“ (EN), част от програмата за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ (H2020), предоставя финансиране за проекти. Тя обхваща широк набор от области: здравеопазване, демографски промени, продоволствена сигурност, устойчиво селско и горско стопанство и морски и вътрешноводни изследвания. Тя се управлява от Изпълнителната агенция за малките и средните предприятия ([EASME](#)).

НПО могат също да кандидатстват за определени проекти, осъществявани по линия на „Интелигентен, екологичен и интегриран транспорт“ и „Сигурна, чиста и ефективна енергия“, два други компонента на програмата H2020, които се управляват от Изпълнителната агенция за иновации и мрежи ([INEA](#)).

Развитие и хуманитарна помощ

НПО могат да получат финансиране по повечето тематични или регионални програми, управлявани от генерална дирекция „Международно сътрудничество и развитие“ на Европейската комисия ([DEVCO](#)). В зависимост от изискванията в отделните покани за представяне на предложения те могат да участват самостоятелно или заедно с други кандидати партньори или свързани организации.

НПО също могат да получат финансиране за дейности за хуманитарна помощ и гражданска защита. Генерална дирекция „Хуманитарна помощ и гражданска защита“ ([ECHO](#)) на Комисията предоставя финансиране на НПО, международни организации и агенции на Организацията на Обединените нации, които осъществяват хуманитарни дейности на място.

Транспорт, енергетика и ИКТ

Някои области на финансиране на програмата „[Механизъм за свързване на Европа](#)“ (CEF) (EN) са отворени за НПО. Потенциалните кандидати трябва да проверят критериите за допустимост, определени във всяка покана за представяне на предложения, тъй като те могат да са различни за отделните подпрограми. Програма CEF се управлява от [Изпълнителната агенция за иновации и мрежи \(INEA\)](#) (EN), но Европейската комисия отговаря за планирането на това как трябва да се използва финансирането, за подбора на проекти, за разпределянето

на средствата и за контрола на тяхното използване.

Други възможности за финансиране

- [Механизмът за подкрепа на гражданското общество](#) (EN) за, съседните на ЕС държави подпомага развитието на гражданското общество, за да може то да участва активно в обществените дебати относно демокрацията и правата на човека и да влияе върху процеса на разработване на политики.
- [Службата за инструменти в областта на външната политика \(FPI\)](#) (EN), която е отдел на Европейската комисия, работещ в тясно сътрудничество с Европейската служба за външна дейност и делегациите на ЕС по света, редовно публикува отворени покани за представяне на предложения и покани за участие в търг.
- [По подпрограма „Действия по климата“ на LIFE](#) (EN) се предоставят безвъзмездни средства за различни проекти за действия в областта на климата, осъществявани от организации с нестопанска цел, включително НПО.
- НПО могат да кандидатстват за проекти, [финансирани от Изпълнителната агенция за потребителите, здравеопазването и храните \(CHAPEA\)](#) (EN)

Знаете ли?

Какво е НПО?

НПО означава неправителствена организация. Това е полезно съкращение, обхващащо редица различни организации, които обикновено имат следните общи характеристики:

- не са създадени да генерират печалба. Въпреки че може да имат платени служители и да извършват дейности, носещи приходи, те не разпределят печалби между членовете си;
- представляват доброволни сдружения на граждани;
- трябва да имат някаква степен на формално или институционално съществуване (например устава или други ръководни документи, излагащи тяхната мисия, цели и предмет на дейност), тъй като се отчитат пред своите членове и дарители;
- независими са, по-специално от правителството, публичните органи, политическите партии или търговските организации.

Размерът на неправителствените организации, както и предметът на дейността им могат да се различават значително. Някои НПО се състоят от малък брой хора, докато други могат да имат хиляди членове и стотици професионални служители. НПО се концентрират върху оперативни и/или лобиращи дейности. Оперативните НПО предоставят специфични услуги (като например медицинска помощ), докато основната цел на лобиращите НПО е да влияят върху политиките на публичните органи и общественото мнение като цяло.

Младежи

Основни източници на финансиране

„Еразъм +“

„Еразъм +“ е новата програма на ЕС в областта на образованието, обучението, младежта и спорта. Тя има за цел подобряване на уменията и на пригодността за заетост на младите хора, както и модернизиране на образованието, обучението и работата с младежта.

Определени дейности се управляват централно [от Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура \(EACE\)](#) (EN) в Брюксел, докато други, „децентрализирани“ дейности, [се управляват от национални агенции](#) (EN) във всяка държава.

Борба с младежката безработица

[Инициативата за младежка заетост](#) помага на младите хора, които не работят, не учат и не се обучават, в региони с равнища на младежка безработица над 25 %. Инициативата допълва други проекти, осъществявани на национално равнище, включително тези по линия на [Европейския социален фонд \(ЕСФ\)](#) (EN).

„Гаранция за младежта“ (EN) е нов подход за справяне с младежката безработица. Безработните млади хора на възраст под 25 години — независимо от това дали са регистрирани в службите по заетостта — получават качествено конкретно предложение за работа в рамките на четири месеца след като са напуснали формалното образование или са останали без работа.

ЕС ще допълни националните разходи във връзка с тези схеми чрез Европейския социален фонд и Инициативата за младежка заетост.

[Управляващите органи](#) във всяка държава — членка на ЕС, могат да предоставят повече информация за Инициативата за младежка заетост и за схемата „Гаранция за младежта“.

Млади изследователи и предприемачи

Действията „[Мария Склодовска-Кюри](#)“ са отворени за изследователи, работещи във всички дисциплини — от животоспасяващите здравни грижи до изследванията „синьо небе“. Действията се изпълняват от Изпълнителната агенция за научни изследвания ([REA](#)) (EN).

COSME — „[Еразъм за млади предприемачи](#)“ (EN) е програма за трансграничен обмен, която дава възможност на млади хора, които желаят да станат предприемачи, да се учат от предприемачи с голям опит. Тя се управлява от Изпълнителната агенция за малките и средните предприятия (EASME).

Други възможности за финансиране

Младите земеделски стопани могат да кандидатстват за допълващо плащане на стойност 25 % от преките плащания, които получават. Това допълващо плащане се отпуска на земеделски стопани на възраст под 40 години и се предоставя от [Европейския фонд за гарантиране на земеделието](#) (EN).

Младите хора могат също така да получат финансиране по линия на [Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони](#) (EN). Всяка програма за развитие на селските райони включва мерки, за които Фондът може да предостави помощ на младите хора в зависимост от приоритетите на всяка държава или регион.

Всяка държава — членка на ЕС, определя условията за предоставяне на финансова подкрепа в оперативните програми, в които са описани нейните приоритети за финансиране. [Всяка държава — членка на ЕС](#), отговаря също така за управлението на средствата на своята територия

За повече информация

- Инициативата „[Доброволци на ЕС за хуманитарна помощ](#) (EN)“ обединява доброволци от различни държави за работа по хуманитарни проекти по целия свят. В тази програма може да участва всяко лице от държава — членка на ЕС, държава от ЕАСТ, държава в процес на подготовка за присъединяване към ЕС или от някоя от 16-те държави от Източна и Южна Европа, [обхванати от европейската политика за съседство](#) (EN).
- [Някои проекти](#), посветени на темата „Създаване на възможности за младежта“, могат да вдъхновят потенциалните кандидати.
- ГД „[Образование и култура](#)“ (EN) също предоставя възможности за финансиране.
- Уебсайтът на инициативата „[Младежта в движение](#)“ (EN) представя редица лични [истории за успех на млади хора](#) (EN), възползвали се от програмата.
- [Eurodesk](#) (EN) предоставя информация на младите хора и на тези, които работят с тях.
- [Европейският младежки портал](#) представлява информационен портал за младите хора в Европа.

Знаете ли?

- Очаква се програма „Еразъм +“ да предостави на повече от четири милиона европейци възможности за образование, обучение, придобиване на професионален стаж и доброволчески дейности в чужбина. Тя ще подпомага транснационални партньорства между образователни, обучаващи и младежки институции и организации, които свързват сферата на образованието и трудовата сфера.
- За първи път „Еразъм +“ предоставя финансова подкрепа от ЕС за проекти в областта на масовия спорт и за справяне с трансгранични предизвикателства, като уреждането на изхода от спортни срещи, допинга, насилието и расизма.

Изследователи

Основни източници на финансиране

„Хоризонт 2020“

„Хоризонт 2020“ (H2020) [е новата рамкова програма на ЕС \(EN\)](#) за изследователите. Тя е най-голямата многонационална програма в света за подпомагане на научните изследвания и иновациите. Право на кандидатстване имат всички изследователи от всяка държава, във всяка сфера на изследване и във всеки етап от тяхното професионално развитие. Програмата се управлява от Комисията чрез различни агенции ([EASME \(EN\)](#), [REA \(EN\)](#) и [INEA \(EN\)](#)).

Финансиране се предоставя на:

1. кандидати за докторска степен;
2. изследователи, които вече имат докторска степен;
3. действия в подкрепа на изследователско сътрудничество между авангардните мултидисциплинарни области на науката и високотехнологичния отрасъл за разработване на радикално нови технологии.

[Порталът за участници \(EN\)](#) е интернет портал за заинтересованите страни по отношение на програмите на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите. [В него може да се регистрира всеки потенциален участник \(EN\)](#).

Схеми за финансиране, управлявани от Европейския научноизследователски съвет

[Европейският научноизследователски съвет \(ЕНС\) \(EN\)](#) подпомага отделни изследователи от всяка националност и възраст, които желаят да осъществяват научни изследвания в граничните области на науката. По-специално той подкрепя междудисциплинарни предложения, представящи за първи път идеи, които разглеждат нови и възникващи области, и приложения, с които се въвеждат нетрадиционни, новаторски подходи.

Съществуват три основни схеми за финансиране и две допълнителни схеми:

Основни схеми:

1. безвъзмездни средства за млади изследователи, чиято цел е подпомагане на най-добрите изследователи с професионален опит от 2—7 години след като им е присъдена докторска научна степен;
2. безвъзмездни средства за утвърдени изследователи, чиято цел е подпомагане на най-добрите изследователи с професионален опит от 7—12 години след присъждане на тяхната докторска научна степен;
3. безвъзмездни средства за водещи изследователи, чиято цел е подпомагане на най-добрите утвърдени изследователи със скорошни постижения в областта на научните изследвания.

Допълнителни схеми:

1. изпитване на концепцията (Proof of concept) (само за лица, на които са отпуснати безвъзмездни средства от ЕНС);
2. безвъзмездни средства за постигане на синергия: пилотна схема за малка група от изтъкнати изследователи.

Области на H2020, управлявани от Изпълнителната агенция за научни изследвания

[Изпълнителната агенция за научни изследвания \(REA\)\(EN\)](#) _управлява голяма част от „Хоризонт 2020“ в пет широки области:

1. Високи постижения в научната област;
2. Водещи позиции в промишлеността;
3. Обществени предизвикателства;
4. Разпространение на високите постижения и разширяване на участието;
5. Наука с и за обществото.

Други възможности за финансиране

[Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони \(EN\)](#) предлага различни възможности за финансиране и по-специално мярка за финансиране на пилотни проекти по линия на Европейското партньорство за иновации. Приоритетите за финансиране се различават между отделните държави — членки на ЕС, в зависимост от приоритетите на съответната държава или регион.

Националните програми, подпомагани от [Европейския фонд за морско дело и рибарство](#), включват мерки за насърчаване на трансфера на знания между учените и рибарите.

Програмите за [Европейско териториално сътрудничество \(EN\)](#), подпомагани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), насърчават разрешаването на общи проблеми, обмена на идеи и активи и стратегическите усилия за постигане на общи цели. [Всяка държава — членка на ЕС](#), отговаря за управлението на средствата на своята територия.

За повече информация

- Други възможности за финансиране: [в интернет е публикуван преглед \(EN\)](#) на

допълнителните възможности за финансиране, които не са обхванати от поканите във връзка с програма „Хоризонт 2020“.

- [Изследователският фонд за въглища и стомана \(RFCS\)](#) (EN) предоставя финансиране за висококачествени изследователски проекти, които подпомагат конкурентоспособността на европейските предприятия в областта на въглищата и стоманата.
- Комисията насърчава синергията между европейските структурни и инвестиционни фондове, „Хоризонт 2020“ и други програми в областта на научните изследвания, иновациите и конкурентоспособността. Повече информация за това можете да намерите в [Ръководството за създателите на политики и за изпълнителните органи](#) (EN, PDF).

Знаете ли?

- Програма „Хоризонт 2020“ е отворена за всеки и има опростена структура, която намалява бюрокрацията и спестява време на кандидатите.
- Отглеждането на микроводорасли с търговска цел е бързо развиващ се сектор в Европа и по света. Консорциум от малки предприятия разработи [метод за събиране на микроводорасли](#) (EN) със значително намалени разходи за материали и енергия.
- През 2013 г. броят на промишлените работи по света бе над 1,1 милиона. Международната федерация по роботика (IRF) прогнозира, че през следващите три години в света ще има около 22 милиона робота за лично ползване. В този процъфтяващ пазар инвестициите в научните изследвания и иновациите в ЕС могат да бъдат от голямо значение. По-специално програма „Хоризонт 2020“ има за цел да се преодолеят фрагментирането на пазара и несъответствието между иновациите и пазарното въздействие — двата основни проблема, [пред които изследователите са изправени понастоящем](#) (EN).
- Все повече собственици на жилища и предприятия търсят нови начини за енергозахранване и отопляване на своята собственост. Проект, финансиран от [ЕС, насърчава използването на дървени пелети](#) (EN) посредством разработване на ръководство за качеството на горивата и за съответното оборудване, подходящо за техните нужди.
- Едвард Мозер, който заедно със съпругата си Мей-Брит Мозер и Джон О'Кийф спечели през 2014 г. Нобеловата награда за медицина, получи две субсидии по „Мария Склодовска-Кюри“ на стойност 410 000 EUR. Учените откриха „GPS системата“ на човешкия мозък, т.е. как „мрежовите клетки“ помагат на мозъка да определя разстоянията и да се ориентира.
- Роденият в Румъния германски гражданин Щефан В. Хел е единият от тримата носители на Нобеловата награда за химия за 2014 г. По време на професионалната си кариера Щефан Хел е получавал подкрепа по „Мария Склодовска-Кюри“.

Земеделски стопани

Основни източници на финансиране

Обща селскостопанска политика

На земеделските стопани се отпускат преки плащания по определени схеми за подпомагане по линия на [Европейския фонд за гарантиране на земеделието](#) (EN). Всяка държава — [членка на ЕС](#), определя условията за подпомагане в отделните оперативни програми и отговаря за управлението на средствата на своята територия.

Освен това финансиране може да бъде предоставено и от [Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони](#) (EN), както и от национални/регионални, а понякога и от частни източници.

Научни изследвания и иновации

Земеделските стопани могат също така да се възползват от подкрепа по програма H2020 в областта на продоволствената сигурност, устойчивото селско и горско стопанство, морските и вътрешноводните изследвания и биоикономиката. Възможностите за финансиране в областта на храните и храненето са посочени в Портала за участници.

Програма COSME

Земеделските стопани могат да се възползват от някои действия на програма [COSME](#) (EN) — вж. [плана за действие „Предприемачество 2020“](#) (EN) за по-подробна информация. Тази програма се управлява от Изпълнителната агенция за малките и средните предприятия (EASME).

Финансиране може да бъде предоставено и по линия на [Европейския социален фонд](#) (EN) за подобряване на условията за заетост в селските райони.

За повече информация

- [Министерствата на земеделието](#) (EN) във всяка държава — членка на ЕС, и държавите кандидатки предоставят подробна информация за финансирането.
- [Европейската мрежа за развитие на селските райони](#) (EN) свързва заинтересованите страни в областта на развитието на селските райони в целия ЕС. Информацията, публикувана на нейния уебсайт, може да помогне и да вдъхнови потенциални кандидати.

Знаете ли?

- Намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони е приоритет, тъй като 14 % от населението в региони на ЕС, които са предимно селски, изпитват проблеми със заетостта, чиито равнища са над два пъти по-ниски от средните за ЕС.
- Когато позицията на земеделските стопани във веригата на хранителните доставки е относително слаба, те могат да се възползват от възможността да се организират сами по-добре чрез местни пазари и къси вериги на доставки.
- Стотици хиляди проекти в ЕС получиха финансиране от ЕС. [Европейски структурни и инвестиционни фондове](#) подкрепят заедно икономическото развитие във всички държави — членки на ЕС.

Публични органи

Основни източници на финансиране

Политика на сближаване

Политиката на сближаване (или регионалната политика) подпомага икономическото, социалното и териториалното сближаване в региони, които отговарят на условията за финансиране. Правилата за усвояване на финансовите средства, отпускани по политиката на сближаване, са опростени с цел улесняване и подобряване на координацията. В бюджета на ЕС за периода 2014—2020 г. са предвидени инвестиции в рамките на политиката на сближаване в размер на 325 млрд. EUR във всички държави, региони и градове от ЕС.

Европейски структурни и инвестиционни фондове

Пет основни фонда подкрепят заедно икономическото развитие във всички държави — членки на ЕС:

1. [Европейският фонд за регионално развитие \(ЕФРР\)](#);
2. [Европейският социален фонд \(ЕСФ\)](#) (EN);
3. [Кохезионният фонд \(КФ\)](#);
4. [Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони \(ЕЗФРСР\)](#);
5. [Европейският фонд за морско дело и рибарство \(ЕФМДР\)](#) (EN).

Всички региони на ЕС могат да се ползват от ЕФРР и ЕСФ. КФ е предназначен за най-слабо развитите региони.

Публичните органи могат да кандидатстват за регионално финансиране. [Една от целите на ЕСФ](#) (EN) е да се повиши качеството на публичната администрация и управление. ЕСФ се прилага в партньорство между публичните органи, социалните партньори и организациите на национално, регионално и местно равнище.

Проектите по линия на ЕСФ могат например да бъдат насочени към държавни служители, нуждаещи се от по-добро обучение в областта на информационните технологии, или към подпомагане на съвместната работа между публичните органи и заинтересованите страни при

разработването и осъществяването на успешни програми.

fi-compass и Jaspers

[fi-compass](#) (EN) и [JASPERS](#) са два специални инструмента за техническа помощ. Те бяха разработени съвместно от Европейската комисия, групата на Европейската инвестиционна банка и други финансови институции.

JASPERS е механизъм, чрез който се оказва техническа помощ на публичните администрации, разработващи големи проекти, които могат да бъдат съфинансирани със средства от ЕС.

fi-compass е платформа за консултантски услуги относно финансовите инструменти по [европейските структурни и инвестиционни фондове](#) (ЕСИФ) и микрофинансирането по [Програмата за заетост и социални иновации](#) (EaSI). Предназначението на платформата е да отговори на нуждите на управляващите органи по ЕСИФ, на организациите, предоставящи микрофинансиране по EaSI, и на други заинтересовани страни.

Други възможности за финансиране

[Инициативата за младежка заетост](#) подпомага млади хора, които не работят, не учат и не се обучават, в региони с равнища на младежка безработица над 25 %. Тя е достъпна за публичните органи.

Ако работят в областта на селското стопанство, публичните органи могат да получат директно плащане от [Европейския фонд за гарантиране на земеделието](#) (EN). Финансиране по линия на този фонд може също да бъде предоставено на публични органи, които участват в [схемата за предлагане на мляко в училищата](#) (EN) или в схемата [за предлагане на плодове в училищата](#) или които насърчават селскостопански продукти в държавите — [членки на ЕС, и в държавите извън ЕС](#) (EN).

В зависимост от приоритетите на съответната държава или регион публичните органи в селските райони могат да получат финансиране по [ЕЗФРСР](#) (EN), ако полагат усилия за подобряване на условията на живот, на околната среда или на икономиката в селските райони.

Програма „[Хоризонт 2020](#)“ (EN) също е отворена за публичните органи, които имат за цел насърчаване на иновациите и на подобряването на обществените услуги.

За повече информация

- Местните и регионалните органи и определени административни органи могат да кандидатстват за проекти, финансирани по програма „Механизъм за свързване на Европа“ (CEF) и по целите на програма „Хоризонт 2020“, [управлявани от Изпълнителната агенция за иновации и мрежи \(INEA\)](#) (EN).

- Публичните органи, които се интересуват от такива проекти, трябва да проверят критериите за допустимост във всяка покана за представяне на предложения. Комисията ръководи процеса за подбор на проекти, разпределя средствата и контролира тяхното използване.
- Много от програмите, управлявани от генерална дирекция „Международно сътрудничество и развитие“ ([DEVCO](#)) (EN) на Комисията, финансират проекти в страни партньори, в които публичните органи могат също да изпълняват ролята на възлагащ орган и поради това да участват в изпълнението. В зависимост от програмата такива органи могат също да участват в покани за представяне на предложения за получаване на безвъзмездни средства във връзка с външните дейности на ЕС.
- Специализираните агенции и агенциите за хуманитарна помощ на държавите — членки на ЕС, признати от Комисията, могат да се възползват от финансиране за хуманитарна помощ в рамките на програми, управлявани от генерална дирекция „Хуманитарна помощ и гражданска защита“ ([ECHO](#))(EN) на Комисията. Освен това публичните органи могат да получат финансиране за гражданска защита по компонентите за предотвратяване/готовност и реагиране на програмите.
- [Евростат](#) (EN) публикува покани за представяне на предложения, отворени за публични органи, като например национални статистически институти и други национални органи, които отговарят за събирането, изготвянето и публикуването на официални статистически данни. Тези органи се определят на национално равнище и могат да се възползват от безвъзмездни средства, отпуснати по Европейската статистическа програма.
- Финансиране и техническа помощ се предоставят чрез Програмата за техническа помощ и обмен на информация ([TAIEX](#)) (EN), Sigma и Twinning.
- [Европейският фонд за морско дело и рибарство](#) предоставя на публичните органи значителна подкрепа за събиране на данни и контролни дейности. Освен това този фонд предоставя подкрепа за разработването, развитието, наблюдението, оценяването и управлението на техните системи за разпределяне на възможностите за риболов.
- Националните митнически и данъчни администрации могат да се възползват от финансиране, отпуснано по програми „[Митници 2020](#)“ (EN) и „[Фискалис 2020](#)“ (EN).
- Финансовият инструмент за околната среда ([LIFE](#))(EN) предоставя редица възможности за финансиране, достъпни за публичните органи.
- Публичните органи могат също така да кандидатстват за проекти в рамките на програма „[Европа за гражданите](#)“ (EN).
- Публичните органи могат да кандидатстват за проекти, финансирани от Изпълнителната агенция за потребителите, здравеопазването и храните ([CHAFEA](#))(EN), която управлява Програмата по здравеопазване, Програмата за защита на потребителите и инициативата „По-добро обучение за по-безопасни храни“ на ЕС.

Проектите по принцип трябва да допринасят за постигане на поне една от четирите основни цели на третата [Програма по здравеопазване \(за периода 2014—2020 г.\)](#) (EN).

Кандидатстващите организации — публични органи, неправителствени организации и мрежи — трябва да бъдат законно установени в ЕС, Исландия, Лихтенщайн или Норвегия.

Организации от други държави също могат да участват като подизпълнители или като партньори сътрудници. На физически лица не се предоставя финансова помощ.

Знаете ли?

- Кохезионният фонд инвестира в адаптацията към изменението на климата и

предотвратяване на рисковете, в секторите на водите и отпадъците и в градската среда. Той може също да подкрепя проекти, свързани с енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници на енергия в дружества и обществени инфраструктури.

- Проект за илюстрация: „[Обслужване на едно гише за предприятията](#)“ е проект от Словения, финансиран по линия на ЕСФ, за създаване на онлайн портал в помощ на предприемачите, който ускорява процедури и намалява бюрокрацията. Той обхваща около 300 предприятия и повече от 700 държавни служители. Финансирането от ЕСФ бе почти 3,7 млн. EUR.
- В интернет са публикувани много други примери за различни проекти и техните резултати, [които могат да послужат като вдъхновение за публичните органи](#).
- Между Комисията и отделните държави — членки на ЕС, са сключени споразумения за партньорство за използване на финансирането, получено от европейските структурни и инвестиционни фондове в периода [между 2014 г. и 2020 г.](#) Те описват стратегическите цели и инвестиционните приоритети на съответната държава.

Други бенефициери

Възможности за финансиране за други получатели

[Инструментът за предприсъединителна помощ \(ИПП II\)](#) (EN) инвестира в бъдещето на държавите — кандидатки за членство в ЕС, и в самия ЕС, като подпомага реформата в области, свързани със стратегията за разширяване, като например демокрацията и управлението, правовата държава и растежа и конкурентоспособността.

Земеделските стопани в държавите кандидатки получават помощ чрез специфичен инструмент за предприсъединителна помощ за развитието на селските райони ([IPARD](#)) (EN), който е част от ИПП II.

[Европейският фонд за приспособяване към глобализацията \(ЕФПГ\)](#) предоставя подкрепа за хора, които са загубили работата си вследствие на големи промени в моделите на световната търговия (глобализацията) — например когато голямо предприятие прекрати дейност или премести производството си извън ЕС — или вследствие на световната икономическа и финансова криза.

ЕФПГ може да съфинансира проекти за предоставяне на помощ при търсене на работа, съвети за професионално развитие, образование, обучение и преквалификация, наставничество или професионални напътствия или за насърчаване на предприемачеството и започването на бизнес. ЕФПГ не съфинансира мерки за социална закрила, като пенсиите и обезщетенията за безработица.

Само държави — членки на ЕС, могат да кандидатстват за финансиране от ЕФПГ. Физическите лица, представителните организации или работодателите, които са засегнати от съкращения и желаят съкратените работници да се възползват от подкрепа по ЕФПГ, трябва да се свържат с лицето за контакт за [ЕФПГ в своята държава](#).

Допълнителна информация относно финансирането от ЕС

В зависимост от вида на финансирането и целта на проекта може да е необходимо потенциалните получатели да се запознаят с основната информация, управлявана от специализирани мрежи, институции и други органи:

1. Информационни мрежи на ЕС

Дружествата и малките и средните предприятия (МСП) имат достъп до полезна информация чрез [мрежата Enterprise Europe](#) (EN), която обединява повече от 600 организации за подкрепа на бизнеса, установени в над 50 държави.

Другите потенциални получатели могат да се свържат с центъра Europe Direct по телефона (00800 6 7 8 9 10 11), по електронната поща или като посетят местния център [Europe Direct](#) (EN).

2. Уебсайтът на Европейската комисия

Комисията поддържа редица уебстраници във връзка с безвъзмездните средства, [обществените поръчки](#) (EN) и другите възможности за [финансиране от ЕС](#), управлявани от институциите и органите на ЕС.

3. Изпълнителни агенции на ЕС

Агенциите на ЕС са независими от институциите на ЕС. Те изпълняват специални задачи съгласно правото на ЕС. Съществуват повече от 40 агенции, обединени в четири групи.

Една от групите, обединяваща шест изпълнителни агенции, помага на Комисията да управлява програмите на ЕС. Това са:

- [Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура \(EACEA\)](#) (EN);
- [Изпълнителната агенция за малките и средните предприятия \(EASME\)](#);
- [Изпълнителната агенция на Европейския научноизследователски съвет \(ERCEA\)](#);
- [Изпълнителната агенция за потребителите, здравеопазването и храните \(CHAFAE\)](#);
- [Изпълнителната агенция за научни изследвания \(REA\)](#);
- [Изпълнителната агенция за иновации и мрежи \(INEA\)](#).

Тези агенции редовно публикуват информация за възможностите за финансиране чрез програмите, които управляват от името на Комисията.

4. Национални, регионални или местни органи

Значителна част от средствата на ЕС се управлява от държавите — членки на ЕС, чрез национални, [регионални или местни органи](#) (EN), които също предоставят необходимата информация и подкрепа.

[Петте основни фонда](#), които подкрепят икономическото развитие във всички държави —

членки на ЕС, са:

- Европейският фонд за регионално развитие;
- Европейският социален фонд;
- Кохезионният фонд;
- Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони;
- Европейският фонд за морско дело и рибарство.

Всички правни аспекти на петте фонда и подробности за тяхното прилагане през периода 2014—2020 г. са обяснени в Регламента за [общоприложимите разпоредби](#).

В Регламента за общоприложимите разпоредби се описват отговорностите на Комисията и на държавите — членки на ЕС, и се посочва, че „държавите членки, на съответното териториално ниво в съответствие с тяхната институционална, правна и финансова рамка, и определените от тях за целта органи следва да отговарят за подготовката и изпълнението на програмите“ (стр. 321).

Комисията поддържа и [актуализира онлайн база данни](#), обхващаща оперативните програми, официално приети в началото на периода за планиране. Те се изготвят от всяка държава — членка на ЕС, в зависимост от приоритетите, определени от нейните национални и регионални органи за периода 2014—2020 г.

Как да търсим в централната база данни за програмите

Търсенето в базата данни се извършва по четири критерия: държава, регион, програма и тема. Публикувано е името на отговорния орган, заедно с името на лицето за връзка, телефонния номер и адреса на електронна поща.

Оперативните програми и подробностите относно тяхната тема се публикуват в базата данни веднага след като [бъдат официално приети](#) от Комисията.

Информация по темата

[Ръководство за бенефициерите по европейските структурни и инвестиционни фондове и свързаните с тях инструменти на ЕС](#) (EN, PDF) и [списък](#) на програмите (EN)

5. Професионални сдружения

Някои фондове на ЕС са специално предназначени за определени професии. Например учителите и обучаващите лица могат да получат подкрепа от „Еразъм +“, най-новата програма на ЕС в областта на образованието, обучението, младежта и спорта за 2014—2020 г.

Ако даден проект е свързан с професионалните квалификации на кандидата, е препоръчително да се потърси подкрепа чрез съответната професионална организация или сдружение.

Възможно е професионалните мрежи вече да притежават експертни умения и опит в областта на финансирането от ЕС и лицата могат да се възползват от техните знания и съвети.

Налични суми (2014—2020 г.)

Наличните суми от някои от програмите за периода 2014—2020 г. са посочени по-долу:

(Поети задължения* в милиарди EUR, по цени за 2011 г.)	
Функция и програми**	Суми (2014—2020 г.)
Конкурентоспособност за растеж и работни места	
Европейски системи за спътникова навигация (EGNOS и „Галилео“)	6,96
„Хоризонт 2020“	77,02
Конкурентоспособност на предприятията и МСП (COSME)	2,25
Образование, обучение, младежи и спорт („Еразъм +“)	14,79
Заетост и социални иновации	0,93
„Митници“, „Фискалис“ и „Борба с измамите“	0,90
Механизъм за свързване на Европа	33,25
Икономическо, социално и териториално сближаване	
Инициатива за младежка заетост (специфични допълнителни средства)	3,21
Регионално сближаване (по-слабо развити региони)	182,21
Региони в преход	35,32
Конкурентоспособност (по-силно развити региони)	54,37
Териториално сътрудничество	10,20
Кохезионен фонд	63,40
Най-отдалечени и слабо населени региони	1,56
Устойчив растеж: природни ресурси	
Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) — разходи, свързани с пазарите, и директни плащания	309,35
Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)	98,20
Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)	6,40
Околна среда и действия по климата	3,46
Сигурност и гражданство	
Фонд „Убежище и миграция“	3,14
Фонд „Вътрешна сигурност“	3,73
ИТ системис	0,13
Правосъдие	0,38

(Поети задължения* в милиарди EUR, по цени за 2011 г.)	
Права, равенство и гражданство	0,44
Механизъм за гражданска защита	0,22
„Европа за гражданите“	0,18
Храни и фуражи	1,89
Здравеопазване	0,50
Защита на потребителите	0,19
„Творческа Европа“	1,47
„Глобална Европа“	
Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП)	11,56
Европейски инструмент за съседство (ЕИС)	15,58
Европейски инструмент за демокрация и права на човека (ЕИДПЧ)	1,33
Инструмент за стабилност и мир	2,30
Обща външна политика и политика на сигурност (ОВППС)	2,33
Инструмент за партньорство (ИП)	0,96
Инструмент за сътрудничество за развитие (ИСР)	19,56
Хуманитарна помощ	6,80
Гражданска защита и Европейски център за спешно реагиране (ERC)	0,14
Европейски доброволчески корпус за хуманитарна помощ „Доброволци на ЕС за хуманитарна помощ“ (EUAV)	0,15
Инструмент за сътрудничество в областта на ядрената безопасност (INSC)	0,33
Макрофинансова подкрепа	0,53
Гаранционен фонд за външни дейности	1,18

* Вж. речника на термините.

** Списъкът на програмите не е изчерпателен. Данните се базират на референтни стойности в законодателството и могат да бъдат променени в хода на изпълнението на програмите въз основа на общи решения, взети от институциите на ЕС.

Речник на термините в областта на финансирането от ЕС

АВАС	Счетоводната система на Комисията, основана на правилата за счетоводство на базата на текущо начисляване (вж. по-долу).
агенции	Органи на ЕС със собствена правосубектност, на които могат да бъдат делегирани правомощия за изпълнение на бюджета при строги условия. Спрямо тях се прилага отделна процедура по освобождаване във връзка с изпълнението на бюджета от органа по освобождаване от отговорност.
безвъзмездни средства	Преки финансови вноски (дарения) от бюджета за финансиране на действия, които допринасят за постигане на цел на политика на ЕС, или за подкрепа на функционирането на структура, която преследва цел от общ европейски интерес или има цел, съставляваща част от политика на ЕС.
бюджет	Годишен финансов план, който се изготвя съгласно бюджетни принципи и в който се прогнозира и одобряват бъдещите приходи и разходи с подробно описание и обосновка (дадена в т.нар. бюджетни забележки).
бюджетен орган	Институции с правомощия за вземане на решения по бюджетни въпроси, т.е. Европейският парламент и Съветът на министрите.
бюджетни кредити	В бюджета се определят задълженията (вж. по-долу) и бюджетните кредити за плащания. Задълженията са правни ангажименти за предоставяне на финансиране, при положение че са изпълнени някои условия. Плащанията са трансферите на суми в брой и банковите преводи до получателите.
годишни отчети за дейността	В годишните отчети за дейността се посочват резултатите от действията по отношение на определените цели, свързаните с тях рискове и формата на вътрешен контрол. От бюджетна 2001 година за Комисията, а от бюджетна 2003 година за всички институции оправомощеният разпоредител с бюджетни кредити трябва да представя на своята институция годишен отчет за дейността за изпълнението на своите задължения заедно с финансова информация и информация за управление.
Данък върху добавената стойност	ДДС е косвен данък, изразен като процент от продажната цена на повечето стоки и услуги.
Европейски фонд за развитие	ЕФР е основният инструмент за предоставяне на помощ от Общността за сътрудничество за развитие в държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ), както и в отвъдморските страни и територии (ОСТ). Той е подчинен на свой собствен Финансов регламент и се управлява извън общия бюджет. Финансира се чрез преки вноски от държавите членки, чийто размер се договаря и които са различни от вноските за общия бюджет.
задължения	Правни ангажименти за предоставяне на финансиране, при положение че са изпълнени някои условия. ЕС се задължава да възстанови своя дял от разходите по проект, финансиран от ЕС, след приключване на проекта. Задълженията днес стават плащания утре. Плащанията днес са задължения от вчера.

изисквания за кръстосано спазване	Механизъм в рамките на общата селскостопанска политика, съгласно който преките плащания за земеделските стопани са обвързани със спазването на основни стандарти в областта на околната среда, безопасността на храните, здравето на животните и растенията и хуманното отношение към животните и с изискването за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние.
каса	Банковите сметки на Комисията към министерствата на финансите на държавите — членки на ЕС, централните банки и търговските банки.
курсова разлика	Разликата в резултат на обменните валутни курсове, прилагани за трансакции с участие на държави извън еврозоната.
Механизъм за свързване на Европа	Програма на Комисията, която предоставя финансиране за подобряване на връзките в областта на транспорта, енергетиката и информационните технологии между държавите — членки на ЕС (с които например се дава възможност за доставка на енергия от възобновяеми източници от Испания до Германия и се изграждат „липсващите звена“ между националните железопътни мрежи).
многогодишна финансова рамка	МФР определя приоритетите за разходите и максималните суми, които ЕС може да изразходва в конкретни области за определен период от няколко години. Таваните на разходите в Регламента за МФР не са еквивалентни на тези в бюджета на ЕС, които винаги са по-ниски. МФР също така включва източниците на приходите за бюджета на ЕС и механизмите за коригиране за въпросния период (понастоящем 2014—2020 г.)
нетно салдо	Разликата между вноската на дадена държава — членка на ЕС, в бюджета на ЕС и размера на финансирането от ЕС, което тя получава. Тук не се отчитат другите финансови, икономически и политически ползи, например участието във вътрешния пазар, което дава право на дружествата да осъществяват дейност навсякъде в ЕС.
одит	В зависимост от специфичните си особености и изисквания всяка институция определя обхвата на правомощията на вътрешните одитори и целите и процедурите за изпълнение на вътрешния одит при надлежно спазване на международните стандарти за вътрешен одит. Външен одитор: за институциите на ЕС това е Европейската сметна палата. Вътрешен одит: одит, извършван от персонала на дадена структура, вместо от независим дипломиран експерт-счетоводител; длъжността вътрешен одитор е различна от тази на разпоредител с бюджетни кредити и счетоводител. Вътрешният одитор се определя от институцията, която той трябва да съветва как да се справи с рисковете; той изготвя независими становища за качеството на управление и системите за контрол и дава препоръки за подобрения.
освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета	Решение, с което Европейският парламент приключва изпълнението на бюджета за дадена година въз основа на препоръка от Съвета и декларация за достоверност от Сметната палата. То обхваща отчетите за всички приходи и разходи на Общностите, крайното салдо по тях, както и активите и пасивите, отразени в счетоводния баланс.
плащания	Прехвърляне на парични средства в брой от бюджета на ЕС на кредитори през текущата година въз основа на поети преди това задължения.

правила за обществените поръчки	Разпоредби от Директивата за обществените поръчки, които регламентират възлагането на обществени поръчки от публичните администрации. Държавите — членки на ЕС, трябва да транспонират тези правила в националното право. Те се прилагат също така за обществените поръчки, възлагани от институциите на ЕС.
правила за прилагане	Подробни правила за прилагането на Финансовия регламент.
приходи	Доходите от всички източници, с които се финансира бюджетът.
програма	Политиките на ЕС се изпълняват чрез широк спектър от програми и фондове, които предоставят финансова помощ за стотици хиляди получатели — земеделски стопани, студенти, учени, НПО, предприятия, градове, региони и др. Информация за програмите за периода 2014—2020 г., разпределените за тях средства и техните правни основания е публикувана в интернет.
разпределени разходи	Разходи на ЕС, които могат да бъдат разпределени на отделни държави — членки на ЕС. Неразпределените разходи са предимно разходи, платени на получатели в трети държави. Разпределението на разходите по държави е необходимо, за да се изчислят бюджетните салда.
Резерв за спешна помощ	Финансиране за спешна помощ, държано в блокиран резерв в бюджета, което в надлежно обосновани случаи на извънредна ситуация или криза може да бъде прехвърлено след разрешение от бюджетния орган.
споделено управление	Управление на фонд или програма на ЕС, делегирано на държави — членки на ЕС (за разлика от централното управление, вж. по-горе). Този принцип се прилага за голяма част от проектите, финансирани от ЕС.
споразумения за партньорство	Споразумения между Комисията и всяка държава — членка на ЕС, които имат за цел да гарантират, че средствата се използват в съответствие със стратегията „Европа 2020“.
събиране на вземания	Вземания спрямо длъжниците на Общността. Действителното събиране на суми може да приеме различни форми: доброволно плащане от длъжника, прихващане на взаимни задължения, финансова гаранция или принудително събиране.
текущо начисляване	При счетоводството на базата на текущо начисляване приходите и разходите се начисляват към момента на тяхното възникване, а не в момента на получаването или плащането им (за разлика от счетоводството на касова основа, при което операциите и др. се отчитат само при получаване или плащане на паричните средства).
Финансов регламент	Финансовият регламент е главната отправна точка за принципите и процедурите за съставянето и изпълнението на бюджета на ЕС и за контрола на финансите на Общностите.
финансова помощ	В контекста на ЕС това е финансовата подкрепа (безвъзмездни средства, заеми и др.) от европейските институции за: а) стабилността на платежния баланс на държавите — членки на ЕС, и останалия свят; б) държавите — членки на ЕС, които изпитват сериозни икономически или финансови затруднения; в) държавите кандидатки в процес на подготовка за присъединяване към ЕС; г) проектите за насърчаване на демокрацията и правата на човека и за предотвратяване на конфликти в държави извън ЕС.

функция(ии)	<p>Бюджетът на ЕС (вж. също МФР) е съставен от шест части, или функции: Функция 1 — икономически политики в общ смисъл (подкрепа за МСП, образование, иновации, политика на сближаване и др.); Функция 2 — селско стопанство, рибарство и околна среда; Функция 3 — правосъдие и имиграция и др.; Функция 4 — световни въпроси (международни въпроси, сътрудничество и др.); Функция 5 — разходи за функционирането на ЕС (заплати за персонала, сгради, пенсии и др.); Функция 6 — компенсации (споменавана по-рядко).</p>
централно управление	<p>Пряко управление (подбор на изпълнители, отпускане на безвъзмездни средства, прехвърляне на средства, контрол на дейности и др.) на фонд или програма от Европейската комисия (централизирано пряко управление) или някоя от нейните агенции (централизирано непряко управление), за разлика от споделеното управление (вж. по-долу).</p>

Source URL: http://ec.europa.eu/budget/funding/at-a-glance_bg